

I gnuernes fodspor

Savanne-liv: ‘The Big Five’ er ofte målet for en safari. Men for at lykkes med både at se løver, elefanter, leoparder, bøfler og næsehorn, som udgør ‘de fem store’, er det gnuerne, man skal jagte. For med dem følger alle de andre.

Gnuerne spiller en væsentlig rolle i et af verdens mest spektakulære naturfænomener 'The great Migration', hvor omkring 1,6 millioner gnuer vandrer gennem Serengeti i Tanzania. Og med dem følger rovdyrene.

Fakta

Bedste tidspunkt:
Det bedste tidspunkt er januar-februar. Serengeti er kendt for den store migration af gnuer, der vandrer i en cyklus efter det grønne græs. I denne periode er de samlet i et område syd for Serengeti, hvor de spiser sig tykke i det friske grønne græs og fra omkring midten af januar, og nogle uger frem kælder de. I februar er flokken på sit højeste, omkring 1.5 mio gnuer og 300.000 zebraer. Det tiltrækker en del rovdyr, så der er meget at se i den periode.

Ellers er perioden fra juni til oktober også en mulighed. Der kan man opleve gnuerne krydse floderne på deres færd, hvor de sultne krokodiller ligger på lur. I den periode er der meget tørt, så det er nemmere at få øje på kattedyrene, og mange dyr er samlet omkring vandhullerne. Der vil man se rigtig mange elefanter, giraffer og løver.

Prisniveau:

Prisen varierer, efter hvor mange man rejser sammen. En familie på fem er billigere pr. person, end hvis man bare er et par alene. Hvis man vil på en god safari på fem-seks dage og en uges tid på Zanzibar bagefter koster det typisk omkring 25-40.000 kroner pr. person, afhængigt af hvor mange man er, hvornår man rejser, og hvor godt man vil bo.

De fleste måltider indtages med udsigt til den tanzanianske savanne. Her ved Manyara-søen.

'The Great Migration'. Under den store migration vandrer omkring 1,6 millioner gnuer og tusindvis af zebraer, gazeller og antiloper efter vand og græs gennem Serengeti i Tanzania og Masai Mara i Kenya – og efter dem følger løverne og de andre vilde dyr. Og det er gnuerne, der styrer migrationen, for gennem deres veludviklede lugtesans ved de, hvor der er græs og vand. Derudover har gnuen en helt særlig evne til at reproducere sig. I migrationens højsæson i Serengeti fra januar til marts bliver der født op mod 10.000 gnuvalve om dagen, og det tiltrækker rovdyrene. Nok har gnuen succes med at finde føde og reproducere sig, men det er ikke savannens mest intelligente dyr. Faktisk har den en meget lille hjernekapacitet og en dårlig hukommelse, og ifølge vores guide har den glemt, at den har set en løve, efter tre minutter. Det gør den til et nemt bytte for rovdyrene, som ligger på lur. Derfor er det gnuernes vandring, der kommer til at bestemme vores rute.

Klimaforandringer ændrer ruten
Vi er tre generationer, som skal på vores første safari nogensinde, og rejsen skal foregå i sidste halvdel af januar, så valget falder på Tanzania, hvor det enorme savanneområde Serengeti ligger. På det tidspunkt plejer der at være horder af gnuer omkring søen Ndutu i det sydlige Serengeti, men med klimaforandringerne er intet som det plejer. Heller ikke på savannen.

Ændringer i klimaet har rykket ved det forudsigelige, som siger, at fra midt i januar er gnuerne i området omkring Ndutu. Men så langt

En solnedgang som taget ud af 'Løvernes Konge'.

Det er de vilde dyr, vi er kommet for at se. Den langhalsede giraf, den adrætte leopard, den tykhudede elefant, den dovne løvefar med pelskraven og det sjældne næsehorn. Den pukkelryggede gnu med stribe hår under hagen og en skaldet rumpe optræder ikke på vores liste. Men det står snart klart for os, at det netop er denne lidet charmerende dyreart, som bliver omdrejningspunktet for vores safari. For gnuerne er forudsætningen for at se alle de smukke og vilde dyr, som vi er rejst hertil for. Gnuerne spiller en central rolle for økosystemet på savannen og udgør en væsentlig del af verdens mest spektakulære naturfænomen

Giraffen er ikke en del af ’The Big Five’, men det store dyr er en markant og iøjnefaldende del af savannens dyreliv.

Fortsat fra side 5

mod syd er de slet ikke nået endnu på grund af tørken og den manglende regn. I stedet er de spredt på et langt større område mere nordligt i det centrale Serengeti.

Vores rejse har været planlagt i mere end to år, men corona kom i vejen, og omikron-varianten var endnu engang ved at udskyde eventyret, og på afrejsedagen, meddeler rejsebureauet os, at gnuerne endnu ikke er kommet til Ndutu, hvor det var planen, at vi skulle sove i telt på savannen. Er vi er friske på at ændre rute og slå lejr i det centrale Serengeti? Det har vi ingen problemer med.

Klimaforandringer og pandemier er vor tids vilkår. Og vil vi have det optimale ud af vores safari, må vi følge naturens gang, og det giver ingen mening at sidde i en lejr i Ndutu, når gnuerne og de vilde dyr, der følger i deres fodspor, ikke er der.

Men inden vi kommer til Serengeti-sletten, varmer vi op med safari i de mindre nationalparker Lake Manyara og Tarangire efter en dags afslapning ved poolen på Planet Lodge i Arusha. Vi havde overvejet at drøne direkte ud for at spotte dyr, eftersom vi ankom til Kilimanjaro tidligt om morgenen, men det viste sig at være særdeles tiltrængt med en dags akklimatisering.

Safari til fods

Vi kører fra Arusha tidligt om morgenen og når efter tre timers kørsel frem til Lake Manyara National Park. Fra hovedvejen kører vi nedad en grusvej, der snor sig gennem landskabet, som er frodigt med græs og træer, men de afpillede kadavre, der ligger rundt omkring vidner om, at også her har tørken sat sine spor. Vi har ikke kørt længe på grusvejen, før vi får øje på en impala, og snart efter ser vi zebraer, gnuer og vortesvin. Safarien er i gang, og begejstringen i jeepen er stor.

Efter 15 minutters bumpet kørsel åbenbarer Maramboi Tented Camp sig – en lodge, som ligger helt ned til den store sø med udsigt til bjergkæden på den modsatte søbred. Vi skal bo i såkaldte luksustelte med fast bund, men væggene er teltdug, som gør, at man kan høre dyrene om natten. Bavianerne leger langs stien til teltene, og zebraerne græsser lige udenfor den lille balkon, hvor man kan skue ud over sletten og søen, hvor flamingoerne spankulerer nonchalant omkring.

Vores første safari foregår til fods, og det er en genial måde at starte en safari på. Sidst på eftermiddagen går vi rundt på sletten sammen med en lokal guide i et par timer i området omkring lodgen og kommer forholdsvis tæt på de mange dyr. Vores

»Efter en times vandring ser vi pludselig det langhalsede dyr mellem nogle trækroner. Vi går tættere mod den, og den iagttager os nysgerrigt.«

Det er genialt at starte den store safari med en vandresafari, fordi man lige så stille går sig ind på dyrene og ser, hvordan de forskellige dyrearter lever med hinanden på sletten.

ranger fortæller, at der er giraffer, og han ved nogenlunde, hvor de holder til.

Efter en times vandring ser vi pludselig det langhalsede dyr mellem nogle trækroner. Vi går tættere mod den, og den iagttager os nysgerrigt. Først da vi er 10-12 meter fra den, vender den sig om og sætter i løb. Det foregår nærmest som i slow-motion med den store plettede krop, der skal i gang.

Det er fascinerende at opleve, hvordan dyrene blander sig mellem hinanden og tilsyneladende lever i harmonisk fordragelighed. Men her er så heller ingen rovdyr iblandt – i hvert fald ikke om dagen. Om natten kan løverne finde på at dukke op for at jage bytte, men ifølge vores ranger sker det ikke så tit på grund af søen. Løver er dårlige svømmere, og gnuerne og de andre byttedyr vil søge mod søen for at redde deres liv. Men indimellem kommer de forbi, og derfor må vi må ikke have mad i teltene og bliver også fulgt til teltet om aftenen af en ranger. Det giver en særlig spænding at lægge sig til at sove, velvidende at der på den anden side af teltdugen er giraffer, zebraer, impalaer og mange andre eksotiske dyr.

Et trænet safariøje

Efter tidlig morgenmad med udsigt til Lake Manyara og det omkringliggende højland kører vi til Tarangire National Park, der er berømt for sine store flokke af elefanter, baobabtræer og mere end 550 forskellige fuglearter i alverdens farver. Baobabtræet er et af verdens ældste træer, og nogle af dem er mere end 1.000 år, og når de bliver så gamle, begynder de at udhule sig selv. Vores guide fortæller, at når regntiden sætter ind, så flytter masaierne ind i de tykke træstammer, hvor de bor i etager.

Det er vores første safari i jeep, og vi skal snart finde ud af, hvad det vil sige at have en god chauffør/guide bag rattet. Prosper, som er vores faste chauffør og guide på hele safari-turen i Tanzania, har arbejdet som safariguide i mere end 20 år, og han har udviklet en særlig evne til at vide, hvor dyrene er og ikke mindst at spotte dem. Det kræver et trænet safariøje. Vi kører rundt i nationalparken – kilometer efter kilometer – og ser masser af antiloper; blandt andet den lille dik-dik antilope og eland, som er den største af alle antiloper. Og pludselig i det fjerne ser vi vores første ‘Big Five’-dyr, elefanten, som bevæger sig rundt i flok. Lidt senere kan vi sætte kryds ved nummer to, bøflen, da vi kommer til en halvudtørret flod, hvor det store dyr holder til.

Indimellem stopper Prosper jeep-en, slukker motoren og tager sin kikkert frem og er helt stille. Det får straks os andre til at forstumme, tage kikkerten og stirre i samme retning, men vi ved ikke helt, hvad vi skal kigge efter. Det gør Prosper. Og pludselig lyder det fra førersædet: »A leopard«.

Der bliver kamp om jeepens kikkerter, og den yngste generation tisser på de ældre for at undgå mere eller mindre bøvede udtryk i de mange videoer og stories, de tager. Havde det ikke været for Prosper, havde vi aldrig fået øje på leoparden, som

Forsættes side 8

Fortsat fra side 6

ligger og sover i et baobabtræ. Men efter intens kigning ser vi rovdynet med den sortplettede gule pels. Vi bliver holdende længe – indtil videre har vi heldigvis oplevelsen for os selv – og håber, at dyret pludselig springer ned fra træet, men det kan vi godt glemme, siger Prosper. Hunleoparden har jaget hele natten, så den bruger dagen til at sove. Han fortæller, at leoparden med en succesrate på næsten 100 procent er den bedste jæger. For geparder er det 70 procent og for løven 50 procent. Efter en halv times tid sker der dog noget oppe i træet, da leoparden ændrer stilling og kommer en anelse mere til syne. Efterhånden er det rygtedes, at der er set en leopard, og andre biler kommer til, så vi beslutter at drage videre.

Efter fem-seks timers safari er vi klar til at vende tilbage til Maramboi Tented Camp og få en dukkert i poolen og en sundowner. Og vi er fuldt tilfredse med dagens udbytte: Tre ‘Big Five’-dyr på vores anden safaridag.

Tusindvis af gnuer

Næste morgen sætter vi kurs mod Serengeti, men tager en overnatning på Ngorongoro Farm House, som ligger i højlandet. Det er en gammel

kaffefarm, der stadig producerer sin egen kaffe, og her lader vi op til morgendagens lange køretur ved poolen i den eksotiske have, hvor vi nyder stilheden og udsigten til de frodige dale.

Det er stadig mørkt, da vi forlader Ngorongoro Farm House, men det lysner, inden vi er fremme ved indgangen til Ngorongoro Conservation Area, som er et naturbeskyttet reservat, der grænser direkte op til Serengeti National Park i det nordvestlige Tanzania. Landskabet er frodigt heroppe i højderne, og jo længere vi kommer ned, jo mere goldt bliver det. Langs vejkanterne står masai kvinder iført farverige klæder og store halskæder og øreringe og sælger honning, mens halvtstore drenge og piger vogter geder. Det traditionelle nomadefolk har i hundredvis af år levet af jagt samt opdrætning af kvæg på den halvtørre savanne, hvor de bor i primitive hytter, der ligger i spredte enklaver.

Efter en times kørsel passerer vi porten til Serengeti National Park, som er et af verdens mest berømte vildtreservater, og som har lagt lokation til massevis af naturprogrammer på tv. Vi skærer igennem reservatets flade græssletter, som synes at fortsætte i det uendelige. Det samme med gnuerne, som løber i flokke på jagt efter det friske græs - der er tu-

Vi overnatter på Ngorongoro Serena Lodge på kanten af kratervulkanen Ngorongoro og kan kigge ned i det 610 meter dybe hul, hvor vi tidligere på dagen kørte rundt blandt dyrene.

sinder af dem. Der er også zebraer, gazeller, topier, hyæner og perlehøns, og pludselig ser vi en gepard sætte sig op og skue ud over sletten efter et potentielt bytte.

Jo længere vi kommer op i det centrale Serengeti, jo mere mere frodigt og bjergrigt bliver det. Vores chauffør har fået et tip om, at der er løver, så han vender jeepen og kører ind ad nogle små bumpede veje, og efter nogle kilometer ser vi en anden jeep, som holder stille, og dér – i skyggen af nogle træer – ligger en løvemor med sine unger, som leger med hinanden. Det var så det fjerde dyr på ‘Big Five’-listen.

På dyrenes præmisser

Sidst på eftermiddagen er vi fremme ved Mbugani-lejren, hvor vi skal sove de næste to nætter. Her er helt stille, men pludselig brydes stilheden af nogle mærkværdige hyl. De kommer fra flodheste, som holder til ved flo-

Fortsættes side 10

Den afrikanske elefant er verdens største landgående dyr, som selv løverne på savannen frygter.

Fortsat fra side 8

den, der løber nedenfor lejren. Mbugani Camp er stadig mærket af corona, og der er ikke andre gæster end os. Teltene er knap så luksuriøse som dem i Maramboi Camp, men der er fast gulv, en seng og eget bad og toilet i den ene ende af teltet. ‘Væggene’ er en tyk teltdug, som gør, at vi kan høre lyde fra dyrene om natten. Og det kommer vi i den grad til.

Efter aftensmaden, som vi får serveret i et større telt, bliver vi fulgt ned til vores telte af en lokal ranger, og vi sikrer os, at teltet er lynet til. Der går da heller ikke længe, før end vi hører løvebrøl, og det skaber lidt uro i den lille teltlejr. Næste morgen fortæller manageren i campen, Lydia, at der har været nogle løver i lejren. Hun ser mit bekymrede blik og siger, at det er meget længe siden, at de sidst har haft besøg af løver. Jeg spørger hende, om de har et gevær, og hun svarer: »Nej. Vi er her på naturens præmisser. På dyrenes præmisser.«

Chaufføren Prosper har næse for at finde dyrene på savannen.

Teltene her i Maramboi har ikke meget tilfælles med et iglotelt. Der er fast trægulv, en seng og bad og toilet. Men loftet og væggene er teltdug, så man kan høre lydene udefra.

»Knap har vi lagt hovedet på puden, da der uden for vores telt lyder meget tunge skridt. Jeg ligger bomstille med sætningen ‘vi er her på dyrenes præmisser’ kørende i hovedet.«

Hun tilføjer dog, at de aldrig har oplevet, at nogle dyr er gået til angreb på teltene. »Rovdyrene frygter mennesker, så der er ingen farer,« beroliger hun.

Dagen efter bliver vi udstyret med en madpakke og kører ud på savannen, hvor vi blandt andet overvåger en zebra, der er blevet nedlagt af en løve, der nu har spist sig mæt og overladt resterne til en flok hyæner, som gnasker løs. En sjakal kommer til og slæber afsted med det meste af et stribet bagben. Gribbene har længe kredset over ådslet, og da de slår ned, fortrækker hyænerne. Et fascinerende indblik i naturens orden.

Da vi kommer tilbage til lejren, er der ankommet 10 amerikanere – de første i to år – og bålet bliver tændt, og vi sætter os alle omkring det og nyder en drink, mens solen farver himlen i de vildeste orange og lilla farver, inden den forsvinder bag trætoppene.

Knap har vi lagt hovedet på puden, da der uden for vores telt lyder meget tunge skridt. Jeg ligger bomstille med sætningen ‘vi er her på dyrenes præmisser’ kørende i hovedet. Det er lidt skræmmende, men trætheden overmander mig, og jeg går glip af det vilde liv, der udspiller sig på den anden side af teltdugen. Næste morgen fortæller manageren, at en flok løver om natten har jaget en

gammel bøffel, men at elefanterne, som holder til lidt uden for lejren, kom bøflen til undsætning, fordi de har en unge i flokken og derfor vil have løverne væk. Lydia siger, at vi skal være varsomme og ikke gå for meget omkring, for løverne ligger bag teltlejren, fordi de ikke kan komme tilbage til deres flok på grund af elefanterne. Da vi forlader Mbugani Camp, ser vi fem hanelefanter kredse rundt uden for lejren og 100 meter fra dem resten af flokken med babyelefanten. Det har været et par vilde døgn her i det centrale Serengeti. En meget autentisk oplevelse.

Et næsehorn i kikkerten

Vores sidste safari går til Ngorongoro-krateret, som er hjemsted for omkring 30.000 dyr. Vi er alle ved at være lidt trætte og mætte af indtryk, men vi mangler stadig at se det femte ‘Big Five’-dyr: Næsehornet. Det er et af de mest sjældne dyr at opleve live, for der er ikke mange tilbage af dem. De har gennem mange år været ofre for krybskytter, som dræber dem for at få stødtænderne, som går for 50.000 dollar på det sorte marked.

Ifølge Prosper er køberne særligt kinesere, som mener, at stødtændernes mineraler kan medvirke til at gi-

Fortsættes side 12

Stilheden herude på savannen er noget helt særligt. De eneste lyde kommer fra dyrene, som går frit omkring. Flodhestene, som holder til ved floden, og løverne, som brøler om natten.

Fortsat fra side 10

ve dem et bedre sexliv. Fra regeringens side har man de senere år sat ind for at sætte en stopper for krybskytteriet, og rangere i Serengeti beskytter de få, der er tilbage. Alligevel sker det stadig, fordi det lykkes nogle krybskytter at bestikke en fattig ranger.

Men netop Ngorongoro-krateret er et af de steder, hvor der er størst mulighed for at se det sjældne dyr, som med en vægt på op til 2,5 tons er verdens tredjetungeste dyr efter elefanten og flodhesten. Det tager en times tid at nå bunden af krateret. Hvor mange der er på de 264 kvadratkilometer, som udgør krateret, er umuligt at sige, for på grund af krybskytteriet vil myndighederne ikke oplyse det korrekte antal. Det lykkes os at spotte fire af dem, men det er på så lang afstand, at det kræver en kikkert. Derfor er det en større oplevelse, da vi ser en seval i vej-

Udsigten over Manyara-søen fra Maramboi Tented Camp.

En indretning af et telt, som de fleste på en festival vil misunde.

kanten lige udenfor vores bil. Det flotte kattedyr, som har en pels, der minder om leopardens gule pletter, bevæger sig elegant ud i græsset på jagt efter føde.

Inden vi begynder opstigningen, kører vi gennem en frodig del af krateret, hvor en flok elefanter holder til. Vi stopper bilen og iagttager deres ageren og ikke mindst interageren i tre kvarters tid. Flokken består en enkelt hanelefant, flere hunner og deres unger. En hyæne forvilder sig ind i området, og en af ungerne,

som er kommet lidt fra flokken, skriger og sætter i løb, og elefantmoderen kommer straks sin unge til undsætning. Hannen blafre med ørerne og får styr på sin flok, og de passerer vejen og marcherer afsted en efter en. Den perfekte afslutning på en safari, som har overgået alles forventninger. Natten tilbringer vi på kanten af krateret på Ngorongoro Serena Lodge, hvor vi med udsigt over hele krateret gennemgår safariens største øjeblikke. Og dem er der mange af.